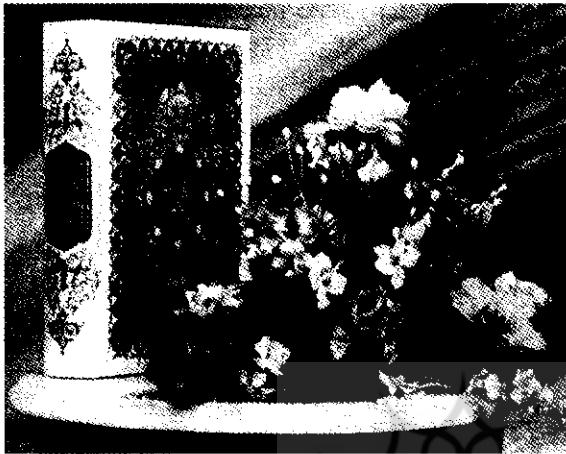

گفتگوی صمیمانه با استاد عالیقدر قرآن حاج آقا مهدی شکوهنده دامت برکاته

روابط عمومی کوثر

مقدمه:

در سال ۱۳۰۴ هجری شمسی در شهر اصفهان در محله چهارسوق شیرازی‌ها در نزدیکی مسجد آیه‌الله آقا میرزا هاشم چهارسوقی در بیت میرزا علی آقا شور و شعفی برپا بود چرا که خداوند فرزند پسری به میرزا علی آقا عطا نموده بود. میرزا علی آقا که عاشق امام عصر حجة ابن الحسن عسگری (علیه السلام) بود به عشق حضرت، نام پسرش را مهدی گذاشت و به تربیت او در پرتو قرآن و اهل بیت همت گماشت که سال‌ها بعد استادی عالیقدر در زمینه قرآن و علوم و معارف قرآنی به جهان تشیع تحویل شد که استان اصفهان بیش از نیم قرن از خرمین پرفیض این استاد گرانقدر یعنی حاج آقا مهدی شکوهنده استفاده برده و عاشقان و دلباختگان قرآن و معارف قرآنی همچنان از محضرش کسب فیض می‌نمایند.

از طرف روابط عمومی فصلنامه قرآنی کوثر مأموریت یافتیم تا مصاحبه‌ای با استاد عالیقدر قرآن جناب حاج آقا مهدی شکوهنده داشته باشیم. از آنجا که سال‌ها افتخار شاگردی ایشان را داشتم این فرصت را غنیمت شمرده راهی منزل ایشان و به عبارتی (دارالقرآن شکوهنده) شدم. وقتی وارد منزل ایشان شدم همچون همیشه چهرهٔ بشاش و نورانی و صمیمی این معلم گرانقدر قرآن در برابرم نمایان شد.

روزگارا، اگر چه جای پائی در اندام وی گذاشته، لکن در مصاف با توان روحی و همت عالی وی که از آنس عاشقانه او با قرآن کریم نشأت می‌گیرد، چیزی جز شرنگ شرم به دست نیاورده است.

به محضر او شرفیاب می‌شوم و به پای صحبت این پیش‌کسوت قبیله غربت‌زده در وطن، دل می‌سپارم، کلام استاد، نغز است و دلنشین که گوشه‌ای از آن را در فرارو دارید، لکن در محضر استاد روحانیت و معنویت است که دریغ، قلم و کاغذ را توان نیست از آن همه آموزه‌های علمی و خلیقات قرآنی مطلبی بیش از این مختصر به رشته تحریر درآورم.

- استاد گرانقدر از اینکه فرصتی از وقت گرانبهای خود را به ما اختصاص دادید و با داشتن کسالت، ما را پذیرفتید صمیمانه سپاسگزارم و این فرصت را غنیمت شمرده و سؤالاتی را جهت آشنائی بیشتر علاقه‌مندان به کلام وحی از وجود پربرکت حضرتعالی مطرح می‌کنم.

نوجوانی نصیب شد هر دو نقشی مؤثر برای ارتباط بیشتر من با قرآن و جلسات قرآنی داشتند.

به یاد دارم که پدر بزرگوام (آمیرزا علی) اذان صبح بیدار بود و بعد از نماز صبح تا موقع طلوع آفتاب با صدایی گرم قرآن می‌خواند و زمزمه‌های قرآنی او در گوش من است و عجیب من را به قرائت قرآن و انس و ارتباط با قرآن سفارش می‌نمود.

در دوران نوجوانی و جوانی دو پایگاه قرآنی مهم در منطقه ما بود. یکی جلسه قرآن مسجد آیه‌الله آمیرزا هاشم چهارسوقی و دیگر جلسه قرآن منزل

○ جناب حاج آقا شکوهنده خواهشمندم چگونگی آموزش قرآن و فعالیت‌های قرآنی خود را از سن نوجوانی بیان فرمائید؟

اینجناب مهدی شکوهنده با مرحمت و لطف خداوند تبارک و تعالی و با عنایت ویژه ائمه اطهار بویژه حضرت صاحب‌الامر حجة ابن الحسن العسگری (علیه السلام) و با راهنمایی و ارشاد پدر بزرگوام که بسیار مانوس با قرآن کریم بود با قرآن آشنا شدم و مرتبط با آن شدم. خانواده ما خانواده‌ای مذهبی بود و معلمینی که در دوران کودکی و

حاج آقا حسین شکرانی، که در آن جلسه استاد بزرگوار جناب حاج آقا فصیح‌القراء تجوید می‌گفت و حاج شیخ حیدر علی صلواتی تفسیر می‌گفت و من مایه‌ای خوب از این جلسات گرفتم.

مدرسه محل تحصیل من «مدرسه فرهنگ» نزدیک دروازه دولت (میدان امام حسین (علیه‌السلام)) بود و من از منزل تا مدرسه، آیات قرآن را زمزمه می‌کردم و خیلی به نغمه‌های قاری معروف (عبدالباسط) علاقمند بودم.

در مدارس محل تحصیل هم بحمدالله معلمین خوبی نصیب شد و آنها هم مشوق بنده در فعالیت‌های دینی و قرآنی بودند. و بدین صورت تربیت و تعلیم قرآنی یافتم.

○ استاد گرانقدر قدری پیرامون تحصیلات و فعالیت‌های علمی خود صحبت بفرمائید؟

بعد از آنکه دیپلم گرفتم برای دبیری آموزش و پرورش وارد دانشسرا شدم. در سال ۱۳۲۲ ه.ش؛ وزارت آموزش و پرورش تصمیم گرفت که کلیه دبیران دانشسرا را به رامهرمز منتقل نماید.

من در شهر رامهرمز با آیه‌الله بهبهانی (رحمة‌الله‌علیه) آشنا شدم و به ایشان علاقه‌عجیبی پیدا کردم و رسماً شاگرد ایشان شدم و سال‌ها با ایشان حشر و نشر داشتم و از محضر ایشان یک دوره کامل اصول عقاید و یک دوره کامل تفسیر و معارف قرآنی آموختم. آیه‌الله بهبهانی هم به ما علاقه نشان می‌دادند و در بعضی از جلسات می‌فرمودند که آیاتی از قرآن کریم را قرائت نمایم.

وقتی به اصفهان آمدم در دبیرستان‌ها مشغول تدریس شدم و از علوم طبیعی گرفته تا علوم ریاضی و انسانی درس می‌دادم.

در کنار تدریس در دبیرستان‌ها به تشکیل جلسات قرآن در گوشه و کنار شهر پرداختم و در هفته نه جلسه قرآن را اداره می‌کردم و جوانان زیادی جذب این جلسات شده بودند و بنده کمر همت برای تعلیم و تربیت قرآنی آنها بستم و بحمدالله شاگردان خوبی از آن جلسات بیرون آمدند که امروزه از معلمان قرآنی شهرمان به حساب می‌آیند.

○ استاد محترم، لطفاً از آشنائی خود با مقام معظم رهبری و فعالیت‌های سیاسی خود قبل از انقلاب صحبت کنید؟

من در سال‌های ۱۳۵۰ به عنوان یک فرهنگی مبارز به دنبال روحانیت اصیل پیرو آیه الله العظمی خمینی رحمه الله علیه می‌گشتم و آیه الله خامنه‌ای به جهاد و مخالفت علیه طاغوت، شهره شهر «مشهد» بود. ایشان با کلاس‌های اصول عقاید، تفسیر قرآن و نهج البلاغه و محافل درسی ... طلاب و دانشجویان و سایر جوانان را با مایه‌های انقلابی و زندگی‌ساز اسلام آشنا می‌کرد.

ایشان امام جماعت مسجد (کرامت) نزدیک (باغ نادری مشهد) بودند. درس‌های تفسیر قرآن و اصول عقاید ایشان جمعیت زیادی از جوانان را جذب خود کرده بود.

ساواک اعلام کرده بود که ایشان حق ندارند بروند مسجد کرامت و حق منبر رفتن و سخنرانی کردن ندارند. من به یاد دارم ایشان می‌آمدند و یک گوشه‌ای می‌نشستند. ما هم می‌رفتیم.

بنده به مطالعه بسیار علاقه‌مند بودم و عموماً به دنبال کتاب خوب می‌گشتم و آن را مطالعه می‌نمودم.

از جمله فعالیت‌های علمی من، نوشتن مقالات متعدد تجویدی و روش‌های تدریس تجوید برای مراکز تربیت معلم و ابداع روشی مخصوص در آموزش و تدریس (حرف به حرف و کلمه به کلمه قرآن کریم) بود بنده علاوه بر مقالات متعدد از ذوق و قریحه شعری هم برخوردار بودم و گاهی در وصف شهیدان مظلوم انقلاب و جسنگ تحمیلی اشعاری را می‌سرودم. که الان مجموعه

سرودهایم نیز موجود است بنده پس از اتمام خدمت در آموزش و پرورش با توجه به تحصیلات و علاقه‌مندی ویژه‌ای که به علوم حوزوی داشتم مشغول تحصیل علوم حوزوی شدم و تابحال نزدیک به ۷۰ دوره از تفاسیر قرآن کریم را مطالعه کرده‌ام و مباحثاتی را در خصوص مسائل تفسیری با مفسر عالیقدر قرآن حضرت آیه الله خزعلی داشته‌ام.

من از قبل سؤالاتی را آماده کرده بودم و برای اینکه آیه‌الله خامنه‌ای را از حصر ساواک درآورم از ایشان سؤال می‌کردم و ایشان در قالب جلسه قرآن و پاسخ به سؤالات صحبت می‌فرمودند و ما شاگرد جلسات تفسیر ایشان بودیم.

(در دیدار اخیری که ایشان صحبت فرمودند و منزل ما آمدند من آن سالها را یاد کردم و ایشان بخوبی مسائل در ذهنشان بود).^۲

در دوران تدریس بنده به عنوان دبیر ریاضی فیزیک در مراکز آموزشی درس می‌دادم و البته همه چیز به شاگردان خود برای کسب آگاهی‌های بیشتر آموزش می‌دادم.

از سال‌های ۵۰ تا ۵۶ - ۵۷ سال‌های حساسی بود و رژیم طاغوت روی انقلابیون، عجیب حساس بود، اما علیرغم همه حساسیت‌ها جیب‌های من پر از اطلاعاتی‌های حضرت امام خمینی (رحمة‌الله‌علیه) بود و آنها را با ظرافت توزیع می‌کردم. چندین نوبت نزدیک بود به چنگ ساواک بیفتم ولی به لطف الهی و امداد قرآن نجات یافتم.

فرزندان شهید من (محمد سعید و محمد علی) دوشادوش من در تظاهرات شرکت می‌کردند و در سال‌های ۵۶ و ۵۷ نقش عجیبی در تشویق جوانان برای حضور در صحنه انقلاب داشتند. شهید محمد سعید چندین نوبت با کمک دوستانش خیابان‌ها را به روی عوامل رژیم و ارتشی‌های طاغوت بسته بود و مراکز وابسته به رژیم را آتش می‌زد. تا بحمدالله انقلاب اسلامی به رهبری امام به پیروزی رسید و ما به دیدار امام خمینی شتافتیم.

○ استاد عزیز، خواهشمندم ذکرى از اساتید خود داشته باشید؟

از سن نوجوانی تا بحال از محضر شخصیت‌هایی همچون آیه‌الله بسهبهانی، حاج شیخ حیدرعلی صلواتی، استاد فصیح‌القراء؛ آیه‌الله خادمی، آیه‌الله خامنه‌ای، آیه‌الله خزعلی و بسیاری از علما و بزرگان دیگر بهره برده‌ام.

○ جناب حاج آقا شکوهنده یکی از فعالیت‌های قرآنی ممتاز حضرت‌تعالی ایجاد یک کتابخانه تخصصی در زمینه قرآن و علوم قرآنی است. خواهشمندم کتابخانه قرآنی را معرفی فرمائید؟

بنده از دوره دانشسرا تا امروزه به عشق قرآن کتب زیادی را خریداری و مطالعه کرده‌ام و بعضاً با مشورت با اساتید و علما کتبی را تهیه کرده‌ام که مجموعه این کتب، خانه ما را به یک کتابخانه تخصصی در زمینه قرآن و علوم قرآنی تبدیل نموده و ما در بوستان کتب علوم و معارف قرآنی زندگی می‌کنیم. بنده نام این کتابخانه را به یاد فرزندان شهیدم / کتابخانه تحقیقی و تخصصی شهدای شکوهنده / گذاشتم. این کتابخانه بالغ بر ۲۰ هزار عنوان کتاب را در خود جای داده است و از امتیازات این کتابخانه قرآنی ۷۰ دوره تفسیر فارسی و عربی قرآن کریم از قرون گذشته تا بحال است که البته اگر بخواهیم تفاسیر تک سوره و بعضاً موضوعی را به آنها اضافه کنیم، بالغ بر یکصد عنوان تفسیری موجود می‌باشد و بسیاری از علما و محققین و

○ استاد گرانقدر لطفاً قدری از فعالیت‌های قرآنی و سفرهای قرآنی خود صحبت بفرمائید؟

بنده به لطف الهی در هر سال جلسات قرآنی متعددی را اداره کرده‌ام و در مراکز تربیت معلم و حوزه‌های علمیه به تدریس تجوید و معارف قرآنی اشتغال داشته‌ام و نزدیک ۲۰ سال است که داوری مسابقات قرآنی استان که از طرف اداره کل اوقاف و امور خیریه برگزار می‌گردد را به عهده داشته‌ام و در همایش‌های قرآنی در سطح کشور در شهرهای مشهد، قم و تهران شرکت کرده‌ام و به عنوان معلم و خادم قرآن نمونه، به کشورهای عربستان سعودی، اردن هاشمی، عراق و سوریه مسافرت کرده‌ام و اندوخته‌هایی علمی و معنوی از این سفرها کسب کرده‌ام که بعضاً در جلسات قرآنی به آنها اشاره داشته‌ام.

○ استاد گرانقدر پیام قرآنی شما
برای مردم و نسل جوان چیست؟

بنده همه را به انس روزافزون با
قرآن کریم دعوت می‌نمایم و از همگان
می‌خواهم که قرآن را در متن زندگی
خود دخیل کنند، کسی که به قرآن اعتنا
نکند و آن را در زندگی بکار نگیرد مثل
آن است که به خالقش و مالکش
حضرت رب العالمین بی‌اعتنائی کرده،
خدا هم او را به حال خود وامی‌گذارد
و آن وقت است که افراد به هلاکت گناه
می‌افتند من از همه بویژه جوانان
می‌خواهم به قرآن پناه ببرند. رسول
گرامی اسلام محمد مصطفی (ﷺ)
فرموده‌اند:

فَضْلُ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ
اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ.^۳

برتری قرآن بر سایر سخنان، مانند
برتری خداوند است بر بندگانش.
و فرموده‌اند:

الْقُرْآنُ أَفْضَلُ كُلِّ شَيْءٍ دُونَ اللَّهِ فَنَ وَقَرَّ
الْقُرْآنَ فَقَدَّ وَقَرَّ اللَّهُ، وَمَنْ لَمْ يُوقَرْ الْقُرْآنَ فَقَدِ
اسْتَحَفَّ بِحُزْمَةِ اللَّهِ، حُزْمَةُ الْقُرْآنِ.^۴

بعد از ذات پروردگار، چیزی بالاتر
از قرآن وجود ندارد کسی که قرآن را
احترام کند و عزیز دارد خداوند را

علاقه‌مندان علوم قرآنی از حوزه
علمیه و دانشگاه از این کتابخانه دیدن
نموده و از آن بهره‌برداری نموده‌اند.

○ استاد عزیز از بین کتب متعدد
تفسیری بیشتر کدام را مطالعه نموده‌اید و
به مفسران علاقه‌مند بوده‌اید؟

البته بنده اکثر این تفاسیر را مطالعه
کرده‌ام و بهره‌ها برده‌ام منتها تفسیر
گران سنگ المیزان اثر عارف و
فیلسوف و مفسر عالی مقام حضرت
آیه الله طباطبائی (رحمة الله علیه) را
تا بحال چندین نوبت مطالعه کرده‌ام و
هر بار مطالب تازه‌تری به دست
آورده‌ام و شخصاً به علامه طباطبائی
علاقه ویژه داشته و دارم و امیدوارم که
نسل قرآنی ما، این تفسیر و علامه
طباطبائی را بهتر بشناسند و آن را درک
کنند.

کند جزو همان کوثر است.

و حضرت فاطمه زهرا (سلام الله علیها) خلاصه نبوت و ولایت و دارای چنان شخصیت والائی است که انسانها از درک عظمت و وسعت آن ناتوان هستند، و ما قادر به تعریف از این عصاره و مصداق قرآنی نیستیم که مقامات معنوی فاطمه اطهر (سلام الله علیها) را بفهمیم و درک کنیم. حقیقتاً در اوج قلّه معنویت انسانی و تکامل بشری قرار دارد و فقط خداوند است که چنین بزرگانی را می شناسد و مقام آنها را می بیند و مداحی آنها را در کلام خود می کند.

عزیز داشته و خداوند هم او را عزیز می دارد و کسی که نسبت به قرآن بی اعتنائی کند و آن را تخفیف دهد به محضر خداوند بی اعتنائی نموده و خداوند هم او را خوار و کوچک می کند و به عبارت دیگر (قرآن شریف) از هر چیزی به جز خدا برتر است، هر کس به قرآن احترام گذارد، محققاً خدا را احترام کرده و هر که قرآن را احترام نکند حرمت خدا را سبک شمرده است.

○ استاد عزیز نظر شما پیرامون کوثر

قرآن (فاطمه زهرا سلام الله علیها) چیست؟

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ اِنَّا اَعْطٰیْنَاكَ الْکُوْثَرَ فَصَلِّ لِربِّکَ وَ اٰخِرُهٗ

این تعبیر کوثر که در آیه شریفه، به حضرت زهرا (سلام الله علیها) تاویل شده است به معنای واقعی کلمه از هر طرفی که نگاه کنیم، این بزرگوار، کوثرند، که کوثر یعنی همین طور افزایشده و فاطمه زهرا خیر کثیری است که دائم دارد افزایش پیدا می کند. شما خودتان جزو شاخه های آن کوثرید. هر کسی که آن پیام و آن معنویت را به نحوی پیش برد و ترویج

○ آخرین سؤال اینکه نظر شما پیرامون (مجله قرآنی کوثر) چیست؟

این عمل صالح قرآنی شما بسیار مؤثر است و خیلی می تواند موجب رشد فعالیت های قرآنی در سطح جامعه بویژه جوانان تحصیل کرده باشد. بنده به عنوان یک معلم قرآن و یک فرهنگی از این مجلد قرآنی استقبال می کنم و شما را در تحقق این امر پسندیده دعا می کنم که خداوند

شما را موفق بدارد.

○ استاد از اینکه فرصتی از اوقات
گرانمایه خود را به ما اختصاص دادید
صمیمانه سپاسگزاریم و آرزوی سلامتی
و عافیت و تندرستی برای حضرتعالی
داریم تا انشاءالله به عنوان پیشکسوت
معلمان قرآن همچنان عنایات شما بر سر
آنها مستدام باشد.

والسَّلَام

مصادر مقاله

- (۱) لقی که مقام معظم رهبری به شاگرد خود حاج آقا مهدی شکوهنده داده‌اند و آن را در حاشیه قرآن اهدائی به ایشان مرقوم داشته‌اند.
- (۲) سفر اخیر مقام معظم رهبری به شهر اصفهان و بازدید از منزل شهیدان شکوهنده و استاد شکوهنده (پدر شهیدان).
- (۳) جامع احادیث شیعیه جلد ۱۵ ص ۲۷
- (۴) مستدرک وسائل ج ۱ و جامع احادیث الشیعیه ج ۱۵ ص ۷
- (۵) آیات اول سوره کوثر

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی